

ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Περί ρατσισμού»

Ο ρατσισμός είναι πολύπλοκο φαινόμενο. Ενώ ενίοτε κάποιοι έχουν επιχειρηματολογήσει υπέρ της ταξινόμησής του ως σοβαρής ψυχικής ασθένειας, η κοινή παραδοχή είναι ότι ενώ αποτελεί απaráδεκτη συμπεριφορά, ο ρατσισμός είναι προϊόν οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων και όχι σύμπτωμα ασθένειας. Μια άποψη είναι ότι εάν ταξινομούσαν έτσι όσους καταπιέζουν ή εκφράζουν μίσος εναντίον μιας άλλης ομάδας ανθρώπων, «όλοι θα ήταν άρρωστοι». Πώς αλλιώς, όταν αυτό θα έπιανε όλο το φάσμα της μισαλλοδοξίας, από τους ναζί δολοφόνους και τους φονταμενταλιστές ισλαμιστές τρομοκράτες έως πολλούς ευκατάστατους πολίτες δυτικών χωρών; Το αποτέλεσμα είναι ότι δεχόμαστε τον ρατσισμό, παρότι καταδικαστέο, ως «φυσιολογικό». Την ίδια ώρα, αυτό το επιχείρημα υποβαθμίζει το γεγονός ότι, όταν αλλάξει η κοινωνία, αυτό που θεωρείτο φυσιολογικό παύει να είναι. Επίσης, αντιστρόφως, αυτό που κάποτε ήταν καταδικαστέο γίνεται αποδεκτό. Γι' αυτό είναι ανησυχητική η τάση απενοχοποίησης του ρατσισμού που παρατηρούμε στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια. Υπάρχουν υγιείς αντιδράσεις από πολλούς· όμως, υπάρχει και μια αδικαιολόγητη ανοχή και ενθάρρυνση από μέρος του πολιτικού κόσμου και των μέσων ενημέρωσης.

Ο ρατσισμός είναι πολύπλοκος επειδή μπορεί να υπάρχει εκεί που κάποιος πιστεύει ότι δεν υπάρχει, δηλητηριάζοντας τα πάντα και τους πάντες, μετατρέποντας όλους είτε σε θύτες είτε σε θύματα. Το διαπίστωσα μεγαλώνοντας στην Αφρική. Όχι όταν ήμουν νέος, αλλά πολύ αργότερα. Μικρός στη Μοζαμβίκη είχα ένα-δύο μαύρους φίλους, τα παιδιά βοηθητικού προσωπικού στη γειτονιά. Παίζαμε μαζί τα απογεύματα και μετά ο καθένας πήγαινε σπίτι του. Στη Νότια Αφρική δεν θα είχα τέτοιους φίλους επειδή ήταν τόσο αυστηρό το καθεστώς του aparthάιντ, που οι γονείς αναγκάζονταν να αφήνουν τα παιδιά τους με γιαγιάδες σε μακρινές «περιοχές μαύρων». Στο δημοτικό δεν είχα καταλάβει τίποτα. Στο γυμνάσιο (μόνο λευκών αρρένων), είχα την εξαιρετική τύχη να βρω καθηγητές και καθηγήτριες που μας μπόλιασαν με το μήνυμα ότι το aparthάιντ ήταν κακό, ότι όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι. Ξαφνικά, αρκετοί είδαμε τα πράγματα αλλιώς. Κάποιοι επιδιώξαμε, μέσω πρωτοβουλίας τοπικής εκκλησίας, να γνωριστούμε με συνομήλικους μαύρους. Αλλά πάλι, αυτοί επέστρεφαν στις υποβαθμισμένες συνοικίες τους και εμείς στις δικές μας. Το ίδιο ίσχυε και με συμφοιτητές στο πανεπιστήμιο. Πολλοί πιστεύαμε ότι επειδή είχαμε τη σωστή αντίληψη για την αδικία του aparthάιντ, δεν είμαστε ρατσιστές. Αυτό που κατάλαβα πολύ αργότερα, όμως, ήταν ότι παρότι πολλοί λευκοί αντιστάθηκαν στο aparthάιντ και κάποιοι θυσίασαν πολλά, ούτε αυτό άλλαζε την αλήθεια: ο θεσμοθετημένος ρατσισμός έκανε όλους τους λευκούς συνένοχους και τους μαύρους θύματα. Οπου και αν βρισκόμασταν –στο σχολείο, στο πανεπιστήμιο, σε θέση εργασίας– στερούσαμε τη θέση από κάποιον άλλον που δεν μπορούσε να τη διεκδικήσει.

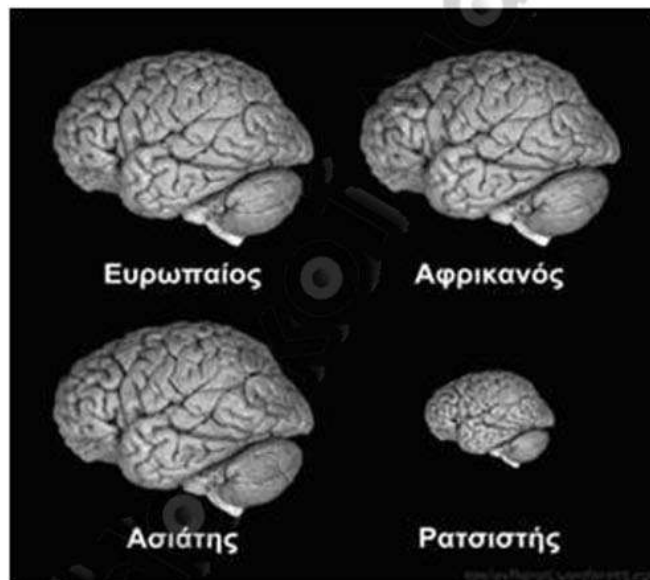
Η πτώση του aparthάιντ απελευθέρωσε μαύρους και λευκούς από το άγος του. Μπορεί η Ν. Αφρική να έχει τεράστια προβλήματα, κυρίως με τη βία και την ανάγκη οικονομικής ανάπτυξης, αλλά όταν όλη η χώρα πανηγυρίζει ενωμένη τη νίκη της εθνικής ομάδας ράγκμπι στο Παγκόσμιο Κύπελλο, με λευκούς και μαύρους παίκτες και με μαύρο αρχηγό, το θέαμα είναι όμορφο και ενθαρρυντικό. (Το ίδιο αισθάνομαι όταν βλέπω την αποδοχή των αδελφών

Αντετοκούνμπο, καθώς και όταν διαπιστώνω την οργή νέων όταν ο Γιάννης και ο Θανάσης γίνονται στόχος ρατσιστικών σχολίων.)

Παλαιότερα, με εντυπωσίαζε πως Έλληνες που δεν είχαν βγει από τη χώρα δήλωναν με σιγουριά ότι δεν ήταν ρατσιστές. Σήμερα, έπειτα από πολλά χρόνια έκθεσης στον λαϊκισμό και στη γοητεία του ανεύθυνου ακτιβισμού, πολλοί βλέπουν την έλευση μεταναστών και προσφύγων ως αφορμή για ξέσπασμα οργής εναντίον τους. Προφανώς δεν είναι ασθένεια, είναι προϊόν κοινωνικών και πολιτικών παραγόντων, της καλλιέργειας της μισαλλοδοξίας. Πάνω απ' όλα, όμως, όσο υπάρχει ρατσιστική συμπεριφορά (είτε οι δράστες δηλώνουν ρατσιστές είτε όχι), απειλεί την ίδια την κοινωνία που την ανέχεται, που δεν την αντιμετωπίζει ευθέως και αποφασιστικά.

Νίκος Κωνσταντάρας
10.11.2019 • 21:07

«ΚΕΙΜΕΝΟ 2»

<https://4.bp.blogspot.com/-W-SvWpCf160/Vjd2HYIEE/AAAAAAAAABE/onxZicKJg1E/s1600/r2.jpg>

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ 3»

Ποίημα ανώνυμου παιδιού από την Αφρική (προτάθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη ως το καλύτερο ποίημα του 2006)

Όταν γεννιέμαι, είμαι μαύρος
Όταν μεγαλώσω, είμαι μαύρος
Όταν κάθομαι στον ήλιο, είμαι μαύρος
Όταν φοβάμαι, είμαι μαύρος
Όταν αρρωσταίνω, είμαι μαύρος
Κι όταν πεθαίνω, ακόμα είμαι μαύρος
Κι εσύ λευκέ άνθρωπε

Όταν γεννιέσαι, είσαι ροζ
Όταν μεγαλώνεις, γίνεσαι λευκός
Όταν κάθεσαι στον ήλιο, γίνεσαι κόκκινος
Όταν κρυώνεις, γίνεσαι μπλε
Όταν φοβάσαι, γίνεσαι κίτρινος
Όταν αρρωσταίνεις, γίνεσαι πράσινος
Κι όταν πεθαίνεις, γίνεσαι γκρι

Και αποκαλείς εμένα έγχρωμο...

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

A.1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο των πρώτων δύο παραγράφων σε περίπου 60-80 λέξεις.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β

B.1. Να επαληθεύσετε ή να διαψεύσετε, με βάση το «Κείμενο 1», τις παρακάτω προτάσεις, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη Σωστό ή Λάθος:

- 1.Ο ρατσισμός εκπορεύεται καθαρά από ψυχιατρικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι.
- 2.Παρόλο που ο ρατσισμός απορρίπτεται σαν πρακτική, οι κοινωνίες τον αποδέχονται.
3. Η σύγχρονη τάση των νεοελλήνων να απομυθοποιούν το ρατσισμό, μέσω της παρότρυνσης των ΜΜΕ και της πολιτικής εξουσίας εγείρει έντονη ανησυχία.
- 4.Ο ρατσισμός δεν είναι πολύπλοκο φαινόμενο. Είτε κάποιος είναι ρατσιστής είτε δεν γίνεται ξεκάθαρα αντιληπτό.
- 5.Ο ρατσισμός στην Ελλάδα είναι απόρροια του λαϊκισμού και του απαλλαγμένου από ιδεολογικά κίνητρα ακτιβισμού.

B.2.α. Να εντοπίσετε τους τρόπους και τα μέσα πειθούς που διέπουν την πρώτη παράγραφο του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1».

Μονάδες 8

B.2.β. Να εντοπίσετε τη συλλογιστική πορεία που ακολουθεί ο συγγραφέας στην τέταρτη παράγραφο «Παλαιότερα... αποφασιστικά» του «ΚΕΙΜΕΝΟΥ 1».

Μονάδες 7

B.3. Να ερμηνεύσετε την εικόνα που εμφανίζεται στο «ΚΕΙΜΕΝΟ 2». Να συσχετίσετε την έλλειψη παιδείας, κριτικής σκέψης και μισαλλοδοξίας με την καλλιέργεια του ρατσισμού. Να αναπτύξετε τις θέσεις σας μέσα σε μία παράγραφο 100-120 λέξεων.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Γ

Γ.1. Τι συμβολίζει η επιλογή των χρωμάτων από το νεαρό ποιητή; Τεκμηρίωσε τη θέση σου σε μία παράγραφο 60-80 λέξεων.

Μονάδες 7

Γ.2. Να σχολιάσεις τη χρήση των ρηματικών προσώπων που γίνεται από το νεαρό ποιητικό υποκείμενο.

Μονάδες 8

ΘΕΜΑ Δ

Ο καθένας από εμάς έχει πιθανώς γίνει μάρτυρας κάποιου ρατσιστικού περιστατικού. Αναλαμβάνετε, ως εκπρόσωπος του σχολείου σας, να εκφωνήσετε μία ομιλία στη Βουλή των εφήβων και να υπερτονίσετε τις επιπτώσεις, που έχει η άσκηση της ρατσιστικής συμπεριφοράς τόσο σε ατομικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Πώς το σχολείο είναι σε θέση να περιορίσει την επέκταση του φαινομένου; (350-400 λέξεις)

Μονάδες 30

Φιλοσοφικοί Διαλόγοι